

Kroky odpadové společnosti AVE CZ před referendem v Čáslavi vzbuzují otázku, jaká forma kampaně je v Česku ještě přípustná

25.9.2025 - | Transparency International ČR

V červenci letošního roku naše nevládní protikorupční organizace Transparency International ČR (TI) informovala, že souběžně se sněmovními volbami proběhne v Čáslavi i místní referendum. V něm se budou moci občané vyjádřit k budoucnosti skládkování na území obce. Není totiž tajemstvím, že právě v Čáslavi provozuje odpadový gigant soukromá společnost AVE CZ jednu ze svých skládek, navíc v bezprostřední blízkosti města samotného. Taková příležitost samozřejmě vzbuzuje zájem však zúčastněných stran, které bojují za své zájmy. Tím zároveň ukazují, jak těžké je zajistit objektivitu informování občanů a kampaně samotné i na místní úrovni.

Zákon o místním referendu je co do úpravy kampaně velmi skrovný. V zásadě jen stanoví, že obec může vyhradit speciální plochu pro informování o navržených otázkách, která musí odpovídat zásadě rovnosti pro případ, že by referendum bylo více. Dále již jen zákon zakazuje vést kampaň v objektu, kde dochází k samotnému hlasování.

„Je tak nasnadě, že zainteresované strany mohou vést kampaň z legálního hlediska v podstatě neomezeně. Neexistují žádné limity faktického ani finančního charakteru, ani není ustanoven kontrolor případných prohřešků, jako je tomu třeba u voleb do Poslanecké sněmovny a Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (ÚDHPSH),“ komentuje Kryštof Doležal, právník TI.

To však neznamená, že kampaň může probíhat naprosto nesvázaně. Stejně jako v jiných případech, i zde mohou být zjevné excesy způsobilé zásadně narušit objektivitu hlasování v referendu důvodem pro vyslovení jeho neplatnosti, a nařízení opakování hlasování ze strany soudu.

„To je pochopitelně až nejkrajnější možnost. Kampaň samotná by ovšem měla být plně korigována etickými normami lidské společnosti a politickou kulturou. Zejména druhá zmíněná je však v České republice žalostně špatná, jak můžeme ostatně vidět i na probíhající kampani ve volbách do Poslanecké sněmovny, kde se nešetří osobními útoky a jedna lež překonává druhou,“ dodává Kryštof Doležal.

□ Vzhledem k tomu, že se spolu s blížícími sněmovními volbami budou souběžně konat v některých obcích i místní referenda, tak chceme připomenout a sdílet naši oceňovanou „Kuchařku místního referenda“.

□ <https://t.co/JEM6tz95hS> pic.twitter.com/yEcX8Iz0Ya

— Transparency International ČR (@Transparency_CZ) June 20, 2025

Kampaňové nešvary u místních referend

Není tak překvapivé, že podobné nešvary pronikají i do kampaní k místním referendum. V čáslavském případě jde totiž o výnosné podnikání, které má své jasné zisky i náklady.

To potvrzují i kroky společnosti AVE CZ, která v rámci kampaně k místnímu referendu neváhá na občany působit prostřednictvím finančních pobídek.

Konkrétně tak občanům nabízí, že jim prostřednictvím daru městu odpustí poplatky vybírané za svoz komunálního odpadu na příští čtyři roky. Tato nabídka je podmíněna tím, že otázky navrhované v místním referendu nebudou schváleny, v důsledku čehož bude moci AVE CZ rozšiřovat svůj skládkovací byznys, a to v podobě zvětšování čáslavské skládky samotné.

„Popsaný způsob zapojení do kampaně k místnímu referendu považujeme v TI za krajně nešťastný, a především nemorální. Jakkoliv je veřejná debata v kampaních důležitá, a občané mají právo znát názory všech zainteresovaných stran, je důležité, aby taková debata zároveň byla objektivní a korektní. To se o krocích společnosti AVE říct nedá,” říká Kryštof Doležal.

Podíváme-li se totiž detailně na to, jak je nabídka společnosti AVE CZ formulována, zjistíme, že je její obsah záměrně představen tak, aby ještě nemohl být označen za nelegální. Maření přípravy a průběhu referenda je totiž trestné.

§ 351 Maření přípravy a průběhu voleb a referenda

Kdo jinému násilím nebo pohrůžkou násilí nebo lstí brání ve výkonu volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu anebo jiného takovým způsobem k výkonu volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu nutí,

kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s výkonem volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu poskytne, nabídne nebo slíbí finanční, majetkový nebo jiný obdobný prospěch, aby volil nebo hlasoval v rozporu s nezávislým vyjádřením své vůle,

(...)

(...)

kdo jinak hrubým způsobem maří přípravu nebo průběh voleb do zákonodárního sboru nebo zastupitelstva územního samosprávného celku anebo přípravu nebo průběh referenda, až do vyhlášení jejich výsledků,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Hraniční jednání AVE CZ

Hrana, na které se společnost AVE CZ pohybuje, stojí na rozlišení, komu je majetkový prospěch slibován. V tomto případě se jedná o město samotné, a nikoliv přímo o občany, kteří v referendu hlasují.

Zároveň je uvedená nabídka pečlivě formulována tak, aby se jednalo o kontribuce nabízené v důsledku výsledku referenda, nikoliv pro takový výsledek.

Z faktického hlediska je však zřejmé, že se společnost AVE CZ krajně nemorálním způsobem snaží ovlivnit hlasující občany tak, aby mohla nadále rozvíjet skládku v bezprostřední blízkosti jejich města.

Přitom zcela opomíjí negativní důsledky na životní prostředí, které skládkování má, a celou věc přenáší pouze do finanční roviny.

Navíc v případě pro ni negativního výsledku místního referenda naopak městu a jeho občanům hrozí,

že bude uplatňovat finanční nároky ze zmařené investice v podobě nemožnosti skládku rozšířit.

„Je tak zřejmé, že se ze strany společnosti AVE CZ jedná o klasickou metodu cukru a biče, často využívanou právě velkými hráči v případě, že se ocitnou v hrozbě místního referenda. Poté na jedné straně občanům slibují kontribuce a dary pro město v případě, že bude výsledek pro ně pozitivní, a naopak hrozí žalobami na velké částky v případě opačném,“ objasňuje Kryštof Doležal.

Občané a jejich volení zástupci tak nejsou vystaveni rozhodování mezi pozitivní a nulovou variantou, nýbrž rozhodování mezi variantou „negativní“ a „pozitivní“. Zatímco velké společnosti si soudní spory a předžalobní výzvy mohou snadno dovolit, pro menší města se často jedná o složitou situaci, kterou nadto musí obhájit svým občanům.

Právě v popsaném kontextu je třeba vnímat i uvedenou nabídku společnosti AVE CZ. Nejen, že se jedná o způsob, jak na samotné hraně zákona působit na hlasující občany, zároveň se jedná i o příslib, jehož vymahatelnost je značně nejasná, a který není nijak garantován.

Trestní stíhání AVE CZ

To vše ze strany společnosti, která nejen Čáslav, ale i další obce roky nezákonně krátila na poplatcích za ukládání odpadu na jejich území, a která je za toto své jednání trestně stíhaná. Stejně tak je namístě si klást otázku, proč podobná nabídka přichází až s hrozbou zamezení rozvoje skládkování v důsledku konaného referenda, byť Čáslavská skládka funguje již desítky let.

Výše uvedená nabídka zároveň není jedinou podezřelou součástí probíhající kampaně. Deník Referendum popsal, jak jsou údajné občanské aktivity týkající se budoucnosti skládkování v Čáslavi propojené s mediální agenturou, která dlouhodobě pracuje právě pro společnost AVE CZ.

To vše nasvědčuje tomu, že v následujícím referendu může jít některým stranám o nemalé finanční prostředky, s čímž také do kampaně vstupují. Tím však trpí právě politická kultura a objektivní informování, tedy základní předpoklady, na kterých je přímá demokracie stavěná.

Není čas na novelizaci zákona o místním referendu?

Jako TI tak vznášíme otázku, zdali není namístě v zákoně lépe upravit podmínky a pravidla, za kterých lze kampaň v místním referendu vést. Nástroj, který má sloužit k vyšší míře zapojení občanů do rozhodovacích procesů v jejich obci je totiž natolik mocný, že může prosadit jejich vůli i proti velkým hráčům.

Ti se tak proti němu snaží bojovat prostředky, se kterými zákon nepočítá, typicky prostřednictvím vedení finančně náročných kampaní, či dáváním finančně potenciálně náročných slibů.

Následně je pak obtížné zajistit, aby referendum proběhlo objektivně, a občané skutečně mohli o klíčových otázkách svědomitě rozhodnout.

Jedná se přitom o problém, který nelze překlenout pouhým výkladem. I přes uvedené však protentokrát nezbyvá než věřit, že se občané dokážou v informační změti týkající se referenda vyznat, a hlasovat dle svého vlastního nejlepšího uvážení.

Projekty a kauzy: Nekalé praktiky firmy AVE CZ v odpadovém byznysu za miliardy

<https://www.transparency.cz/kroky-odpadove-spolecnosti-ave-cz-pred-referendem-v-caslavi-vzbuzuji->

[otazku-jaka-forma-kampane-je-v-cesku-jeste-pripustna](#)